

Державна підтримка агробізнесу

Олена ЧЕПУР,
керуючий партнер *Gryphon Investment Consulting Group*,
керівник практики корпоративного права, M&A,
голова Комітету Асоціації правників України з банківського та фінансового права

Державна підтримка агробізнесу як високо ризикованого бізнесу не є українським ноу-хау. В більшості розвинутих країн світу щорічно виділяють великі кошти на підтримку цього сектора економіки, водночас, іноземними урядами створюються сприятливі умови для того, щоб аграрії змогли отримати від страхових компаній компенсацію на випадок неврожаю.

Географія України передбачає значний ступінь залежності результатів господарської діяльності в аграрному секторі від погодних факторів, саме тому з метою захисту майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників та підтримки виробництва в сільському господарстві в лютому 2012 року було прийнято Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», яким, по суті, відновлено державну підтримку сільгоспвиробників, що здійснювалася в Україні протягом 2005–2008 років.

Державна підтримка передбачає надання сільськогосподарському товаровиробнику з державного бюджету коштів у вигляді субсидій для компенсації до 50 відсотків вартості страхового платежу (страхової премії), фактично сплаченого ним за договорами страхування сільськогосподарської продукції.

Відповідно до Порядку та умов надання сільськогосподарським товаровиробникам державної підтримки у страхуванні сільськогосподарських культур шляхом здешевлення страхових платежів (премій), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 року №813, головним розпорядником бюджетних коштів і відповідальним виконавцем бюджетної програми

є Мінагрополітики, яке відповідно і має право здійснювати нарахування та виплату страхових субсидій агровиробникам.

Державна підтримка надається сільськогосподарським товаровиробникам, які здійснюють виробництво сільськогосподарської рослинницької продукції на території України та уклали із страховиком договір страхування сільськогосподарської рослинницької продукції з державною підтримкою від сільськогосподарських виробничих ризиків, а також сплатили страховику страховий платіж за договором страхування у розмірах, розрахованих виходячи із стандартних страхових продуктів.

Страхування сільськогосподарських культур з державною підтримкою може здійснюватися на весь період вирощування або на період перезимівлі, або на весняно-літній період. У 2012 році передбачено надання компенсації вартості страхових платежів (премій) за стандартними договорами страхування озимої пшениці на період перезимівлі. У рамках програми державної підтримки страхування сільськогосподарської продукції застосовуватимуться стандартні страхові тарифи для недопущення необґрунтованого завищення цін або відвертого демпінгу зі сторони страхових компаній. При чому для здійснення страхування озимих з державною підтримкою страхувальники (агровиробники) до 15 вересня повинні були б подати заявку за встановленою Мінагрополітики формою до страхової компанії, а її копію – Міністерству аграрної політики та продовольства Автономної Республіки Крим, управлінню агропромислового розвитку районної держадміністрації та Севастопольській міській держадміністрації.

Однак на цю дату значна частина підза-

конної нормативно-правової бази все ще не прийнята. Крім того, право страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою мають страховики, що отримали ліцензію на здійснення нового виду добровільного страхування – страхування сільськогосподарської продукції, та є членами об'єднання агростраховиків – Аграрного страхового пулу.

Саме введення в систему державного субсидування страхування агроризиків додаткового гравця – Аграрного страхового пулу стало головною інтригою та найбільш часто обговорюваною новелою Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою». Правовий статус Пулу, умови участі в ньому та вимоги до його учасників – є чи не найбільшим «каменем спотикання» різних поглядів та позицій як страховиків, так і самих аграріїв.

Перш за все, хотілося б зазначити, що Законом України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» Аграрний страховий пул визначено як єдине об'єднання страховиків, які здійснюють страхування сільськогосподарської продукції. Причому участь страховиків у Пулі є обов'язковою умовою для здійснення страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Крім того, членом Пулу може бути страховик, що відповідає загальним вимогам Закону України «Про страхування», отримав відповідну ліцензію, а також відповідає спеціальним вимогам, визначеним Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (далі – Нацкомфінпослуг), разом із

Мінагрополітики, щодо участі страхових компаній у страхуванні сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.

10 жовтня 2012 року на виконання частини сьомої статті 16 Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» розпорядженням Нацкомфінпослуг №1671 та наказом Мінагрополітики №611 було затверджено Вимоги щодо участі страхових компаній (страховиків) у страхуванні сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Хоча вони ще не набрали чинності, однак є всі підстави вважати, що це станеться найближчим часом після їх офіційного оприлюднення, адже їх реєстрація Міністерством юстиції України вже відбулась.

Згідно з зазначеним вище розпорядженням №1671 страхова компанія може здійснювати страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою лише у разі відповідності певним вимогам.

✓ По-перше, така страхова компанія повинна мати досвід здійснення майнового страхування протягом двох останніх років, в тому числі досвід перестраховування.

✓ По-друге, членом Пулу може бути лише той страховик, що має кваліфікований персонал з відповідним досвідом роботи, а саме: не менше двох фахівців з вищою освітою у сфері сільського господарства чи з досвідом роботи у сфері виробництва або страхування сільськогосподарської продукції не менше ніж три роки, а також не менше п'яти фахівців з вищою освітою у сфері сільського господарства для проведення оглядів об'єктів страхування перед укладенням договору страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою та оглядів об'єктів страхування для врегулювання збитків за такими договорами.

✓ По-третє, розпорядженням №1671 встановлюються вимоги до майнового стану страхо-

виків, що бажають здійснювати агрострахування з державною підтримкою. Так, вартість чистих активів такої страхової компанії після закінчення другого та кожного наступного фінансового року з дати внесення інформації про цю фінансову установу до Державного реєстру фінансових установ має бути не меншою, ніж розмір зареєстрованого статутного капіталу цієї фінансової установи. Крім того, така страхова компанія зобов'язана мати перевищення фактичного запасу платоспроможності (нетто-активів) над розрахунковим нормативним запасом платоспроможності не менше ніж на 25 відсотків та не менше ніж на 1 млн євро за офіційним курсом гривні до іноземних валют, встановленим Національним банком України.

✓ По-четверте, на дату подання заяви про набуття членства в Аграрному страховому пулу у страхової компанії не повинно бути невиконаних заходів впливу, що підтверджується відповідною інформацією Нацкомфінпослуг.

Аграрний страховий пул є юридичною особою і неприбутковою організацією, він має бути створений самими страховиками, що відповідають усім зазначеним вище вимогам. Основним завданням Пулу є забезпечення координації діяльності страховиків із страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. В той же час, структура, функції, компетенція, порядок формування та роботи органів управління та контролю Пулу визначаються Статутом Пулу. Діяльність Пулу фінансується за рахунок його членів.

Для забезпечення виконання зобов'язань перед страхувальниками Пул створює страховий фонд покриття катастрофічних ризиків. Відповідно до Порядку визнання ризиків у сільському господарстві катастрофічними та надання і використання бюджетної позики (державної фінансової допомоги) у разі їх виникнення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 року №841, катастро-

фічними ризиками визнаються ризикові обставини, які спричиняють пошкодження або знищення більш як 30 відсотків площ рослинницької продукції, що застраховані. Такими обставинами можуть бути надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру, велика сукупність або масштаби проявів стихійних сил природи (посуха, град, морози, повені тощо) і діяльності людини у процесі створення матеріальних благ (аварії, пожежі тощо).

Джерелом формування страхового фонду покриття катастрофічних ризиків є відрахування членів Пулу з отриманих страхових премій з цього виду страхування у розмірі, визначеному Координаційною радою Пулу, але не більше 5 відсотків. Кошти фонду використовуються у разі настання катастрофічних ризиків за рішенням Координаційної ради Пулу. У разі настання надзвичайної ситуації, яка набуває масштабів катастрофи, за умови недостатності коштів у страховому фонді покриття катастрофічних ризиків держава через Мінагрополітики надає Пулу бюджетну позику на умовах повернення у визначені строки та з зазначенням відповідальності за її неповернення.

Тож, як видно, перший крок реалізації Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» в напрямі впровадження системи державної підтримки аграріїв здійснено. Наразі стоїть завдання створення Аграрного страхового пулу та інформування широкого кола аграріїв про можливість отримання державної підтримки. Незважаючи на те, що сьогодні можна почути багато негативу та побоювань щодо майбутньої діяльності Пулу, саме таким шляхом йде більшість країн світу – через створення професійних асоціацій, що мають важелі впливу як на своїх членів, так і на політику регулювання відповідного сектора економіки. Нашій країні необхідно вчитися делегувати повноваження, адже ринкова економіка передбачає саморегулювання. ❑

Gryphon Investment Consulting Group заснована у 2011 році. Gryphon Investment Consulting Group здійснює юридичний, фінансовий та інвестиційний консалтинг приватним, корпоративним та інституціональним клієнтам, а також податкове планування та аудит.

Партнерський склад Gryphon Investment Consulting Group має більше 10 років практичного досвіду комплексного супроводу інвестиційних проектів, угод у сфері злиття і поглинання (M&A), а також практичний досвід управління фінансами, структурування кредитних та інвестиційних ресурсів.

Компетенція Gryphon Investment Consulting Group в питаннях банківського та фінансового права, корпоративних

правовідносин, оподаткування, антимонопольного та валютного регулювання, авторського права підтверджена довгостроковими відносинами з багатьма клієнтами. Gryphon Investment Consulting Group здійснює представництво інтересів в органах влади та в судах.

Gryphon Investment Consulting Group – надійний партнер для реалізації довгострокових бізнес-проектів!